

Prijs € 0,90

Waardzegger

In dit nummer o.a.:

- Van het bestuur
- Activiteiten
- Guus

• 100 jaar Klein Profijt

- En... weinig (?) meer

Zomer 2016

Colofon

Waardzegger, een uitgave van
Hoekschevaards Landschap (HWL)
Vereniging voor behoud en ontwikkeling
van natuur en landschap in de Hoeksche
Waard, opgericht in 1973.
Verschijning: ieder kwartaal
ISSN 1389-7454
Oplage: 1950
Lidmaatschap € 20,00 per jaar
IBAN-nr: NL48 INGB 0002 9980 08
Materiaal uit deze uitgave mag alleen voor
niet commercieel gebruik aangewend
worden met bronvermelding

Ledenadministratie HWL

postbus 1080
3260 AB Oud-Beijerland
ledenadministratie@hwl.nl

Natuurbezoekerscentrum Klein Profijt

Zalmpad 11, 3261 MD Oud-Beijerland
telefoon: 0186 621 888
Beheerder: Merijn van den Hoogenhoff
kantoor@hwl.nl
Openingstijden:
Dinsdag t/m Vrijdag 10.00 tot 17.00 uur
Zaterdag en Zondag 12.00 tot 17.00 uur

Nationaal Landschap Centrum

Veerweg 1c, 3281 LX Numansdorp
Telefoon: 0186 653 512
Beheerder: Cees Mesker 06 1296 6131
kantoor@hwl.nl
Openingstijden:
Dinsdag, zaterdag en zondag
van 12.00 tot 17.00 uur

www.hwl.nl

Dagelijks Bestuur

Els van Veen (voorzitter) 078 618 0691
Bob Wiggers 0186 616362
(secretaris)
Aat Vandersmissen 0186 602536
penningmeester@hwl.nl

IN DIT NUMMER:

- Van de redactie en het bestuur
- Bedankt RAD en Barth
- Vrijwilligersdag met Guus
- Die oude Populier
- Modderkruipers leggen dam aan
- "Zalmvisscherij"
- "Engelse" bruine kiekendief
- 100 jaar Klein Profijt
- Nieuwe leden welkom
- AED daar red je levens mee.
- Exposities
- Nieuws van de fotowerkgroep
- Deel koniks verhuisd
- Boomfeestdag alleen in Strijen.
- Paasexcursie
- Activiteitenkalender
- Armeluishoning of Paardenbloempjesjam?
- Prikbord: "Cursus duurzame ontwikkeling"

Foto voorpagina: Schilderij van Klein Profijt uit vroeger dagen, hangt naast de bar.

Redactie:

Aad Bruijnzeel
Hanny Willemstein
Ineke Moll
Jan Plaisier
Joop Dijkshoorn
redactie@hwl.nl

**Kopij Kwartaal nummers
inleveren in de eerste maand van
ieder kwartaal**

Aanleveren kopij

Als aparte bijlage ('attachment') bij een
e-mail. Uitsluitend in MS-Word naar:
redactie@hwl.nl

VAN DE REDACTIE

De bedoeling was dat ik met een kouwe klets op het balkon zou zitten om dit stukje te schrijven. Helaas werkt het weer, eind april, niet mee, zodat ik toch maar binnen ben gaan zitten.

Nadat ik hoorde dat Klein Profijt vorig jaar al 20 jaar door onze vereniging werd gerund (niets van gemerkt) en dit jaar, als geheel, 100 jaar bestaat (dit gaat gevierd worden?), wilde ik de geschiedenis toch een kans geven. Nu ben ik in de gelukkige omstandigheid dat mijn vrouw en enkele vrienden, (bestuurs-)lid zijn van de Historische Vereniging Oud-Beijerland en dus mocht ik ook daar materiaal verzamelen. Dit materiaal mag, met bronvermelding, gebruikt worden. Waarvan akte. Overigens heeft vrijwel ieder dorp wel een historische vereniging die zorgt voor het behoud van het vele moois dat de dorpen te bieden hebben en die kunnen altijd wel nieuwe leden en hulp gebruiken, maar dat terzijde!

Met behulp van verschillende mensen, die ook in de jaren 90 actief waren, ga ik er van uit dat dit een waarheidsgetrouw verhaal geworden is. Mocht er iemand zijn die nog meer aanvullingen of verbeteringen heeft, dan vermeld ik deze correcties graag in het volgende nummer. Al met al is het daarmee een aanzienlijk dikker zomernummer geworden dan verwacht, zodat u zich in de vakantietijd niet hoeft te vervelen.

"Is die 100 jaar dan alles in deze uitgave"? Hoor ik u vragen.

Nee....natuurlijk niet! De foto's die we zo graag in het midden willen hebben (bij het nietje!) zijn grotendeels vervallen. Een foto van de fotoclub en één van de vogelwerkgroep. Het kon echt niet anders. Hanny Willemstein schrijft over de tentoonstellingen. Paardenbloempjesjam? Blz. 43/44. Arie Pieters heeft weer iets moois

over bomen en over boomplantdag in Strijen geschreven, Of zoals Arie zegt:"Strijen. De enige gemeente die nog steeds 'volop' meedoet met de Nationale Boomfeestdag anno 2016. In Korendijk werd een dag na Boomfeestdag nog een boom geplant en men koppelde dit aan de Boomfeestdag, maar dat is toch ietwat magertjes. Alle andere gemeenten in onze regio blonken opnieuw uit door 'afwezigheid' op deze landelijke dag, die toch een mooie mogelijkheid is om de schooljeugd iets bij te brengen over bomen/groen." Hier heeft Arie volkomen gelijk in. Misschien begrijpen de gemeentenbesturen de boodschap Arie! We moeten het tenslotte van de jeugd hebben. De opkomst bij de ledenvergadering, die maar door een man of 40 bezocht werd terwijl we tegen de 1800 leden hebben (iets méér dan 2 %!), blijkt absoluut geen indicatie voor het enthousiasme dat ik tegenkom bij de schrijvers van alle tekst in de Waardzegger, Want met een totaal van 48 pagina's (!), waar de penningmeester niet blij van wordt, moet ik andere schrijvers jammer genoeg teleurstellen.

Dat we, als redactie, ook een artikel schrijven is voor mij nieuw en waarschijnlijk éénmalig. Maar wel leuk om te doen.

Tot slot moet ik ook nog melden dat op de vrijwilligersdag **Guus van der Pal** een welverdiende koninklijke onderscheiding kreeg.

Omschrijven waar "onze" Guus voor werd onderscheiden is geen beginnen aan. Het zou een lijst worden die niet op deze bladzijde past maar dat hij hem verdient is mij wel duidelijk geworden.

Proficiat Guus!

Daarmee was deze vrijwilligersdag een nog geslaagdere dag dan in andere jaren.

Joop

VAN HET BESTUUR

Els van Veen
Voorzitter HWL

Ha, de zomer komt eraan. Als ik dit schrijf is de lente nog pril maar het kriebelt van binnen al en ik wil eigenlijk liever buiten zitten dan binnen achter de laptop maar het is nog te koud.

Even wachten dus en in beweging blijven als ik buiten wil zijn. Nu is dat bewegen natuurlijk zowel heerlijk als gezond. Voor mij is het iets vanzelfsprekend maar dat geldt niet voor iedereen. Ik realiseer mij dit omdat ik als gids de Biowalking voor diabetespatiënten begeleid. Deze wandelingen zijn een onderdeel van het programma dat door de Zorggroep Hoekschevaard aan diabetes patiënten wordt aangeboden. Samen met collega gidsen Aad Bruijnzeel en Johan Dam verzorgen wij in de dorpen Puttershoek, Strijen en 's-Gravendeel samen met de medische centra de wandelingen. Het doel is uiteraard bewegen en het ervaren van de omgeving. Het zijn wandelingen die de

mensen zelf makkelijk, b.v. na het eten 's avonds of tussendoor even kunnen lopen. Ik hoef denk ik de meeste van onze leden en vrijwilligers niet te wijzen op het plezier van het buiten zijn maar als je door een aandoening wat onzeker bent over het reageren van je lijf op activiteiten is het wel fijn als je kan starten met lotgenoten en een verpleegkundige of huisarts in de groep. Ik kan nu uit ervaring zeggen dat het toch weer een mooie activiteit is van HWL waarbij we het doel van het ervaren van de natuur op goede wijze uitdragen. En mensen het is zo leuk om met een groep op te trekken.

Als voorzitter kan ik heel veel van soortgelijke initiatieven opnoemen want deze hoor ik terug als ik met individuele vrijwilligers of bestuursleden praat. Wat mij hierbij wel opvalt is dat men het vaak zo vanzelfsprekend vindt en er niet bij stil staat dat dit niet zo is. In het jaarverslag zie je het wel terug en het Kompas leent zich ook goed voor het beschrijven van gebeurtenissen in de natuur. Wat nu leuk zou zijn als vrijwilligers meer hun eigen

belevissen in zo'n blad als dit gaan publiceren. Echt het is helemaal niet zo lastig als dat het lijkt. Je gaat gewoon even nadenken wat je de afgelopen tijd hebt gedaan en wat je er leuk of speciaal aan vindt. Ik daag iedereen uit om net zoals ik hierboven heb gedaan gewoon iets te beschrijven. Vroeger heette dit in verenigingsbladen wel "ik geef de pen door aan". Wie begint???????

RAD DANK JE WEL.

*Els van Veen
Voorzitter
(voor wie dit nog niet weet)*

Het verzamelen van zwerfvuil door de jeugd, individuele leden van HWL en niet te vergeten de afdeling beheer kan soms ook voor kleine problemen zorgen.

Door de veranderde systemen van het RAD waarbij er voor de aflevering en legen van afvalcontainers per keer betaald moet worden is HWL voor extra kosten komen te staan.

Het RAD zag gelukkig samen met HWL het belang van het verzamelen van het zwerfafval en vond dat genoemde hier niet extra voor moet betalen.

Bij het NLC is een grote container op kosten van RAD geplaatst welke het legen hiervan ook voor haar rekening neemt. Uiteraard zijn we als HWL erg blij met deze geste dus hierbij dank aan het RAD en aan een ieder de boodschap ga lekker door met verzamelen en wil je het in de container kwijt neem dan even contact op met Cees of Gaëlle. Zij zorgen ervoor dat al het zwerfvuil in de container verdwijnt.

RECLAMEZUIL VOOR HWL

De firma Barth in 's Gravendeel is gestopt. Er staan verspreid door de Hoeksche Waard nog diverse reclamezuilen en de familie Barth heeft besloten die ter beschikking te stellen voor verenigingen in de HW.

Zo staat er nu sinds kort bij een rotonde van Strijen een prachtige zuil met tekst en logo van HWL.

Deze zuil is mogelijk gemaakt door Aldonk Plaatwerkindustrie B.V. in 's Gravendeel. Wij vinden dit een zeer sympathiek gebaar en zijn de familie Barth daar ook erkentelijk voor. Het is altijd fijn te ervaren dat de inspanningen van onze vrijwilligers gewaardeerd worden

GUUS KRIJGT KONINKLIJKE ONDERSCHIEDING OP VRIJWILLIGERSDAG

Bob Wiggers

Tijdens de vrijwilligersdag in het NLC op 5 maart kwam tot ieders –nou ja, op een paar na- verrassing de (loco) burgemeester van de gemeente Binnenmaas binnen met een officiële ambtsketen om.

Tegelijkertijd kwamen er familieleden van Guus van der Pal uit verborgen hoeken in het NLC tevoorschijn. En werd Guus naar voren geroepen.

De loco-burgemeester, Wouter Joosten, heeft Guus tot diens verrassing de

versierselen opgespeld, behorende bij het lidmaatschap van de Orde van Oranje-Nassau.

Hij kreeg de onderscheiding vanwege zijn jarenlange inzet voor de dorpsgemeenschap van Westmaas, zijn woonplaats en de vereniging Hoekschewaards Landschap. Joosten memoreerde de vele bestuursfuncties die hij in Westmaasse verenigingen vervulde zoals de Oranjevereniging, de IJclub en de Zangvereniging.

Daarnaast noemde Joosten de vele activiteiten, die Guus heeft gedaan voor HWL als vrijwilliger. Niet alleen

penningmeester, maar ook bij Milieu en Planologie, bij de afdeling Communicatie en hij was zolang als mogelijk zeer bedreven bij de Krasse Knarren in het griend.

Guus nam het initiatief om voor de vrijwilligers een dag te organiseren en hij was zeer betrokken bij de voorbereiding en de bouw van het Nationaal Landschapscentrum in Numansdorp.

Voor het opspelden moest de locoburgemeester 'voor de eerste keer' door de knieën, omdat Guus aan een rolstoel gebonden is.

Typerend voor Guus is dat hij ondanks de grote verrassing na de toespraak van Wouter Joosten het woord nam en de initiatiefnemers, "de boeven", bedankte, in korte bewoordingen zijn rol relativeerde en eenieder stimuleerde een goed glas te drinken.

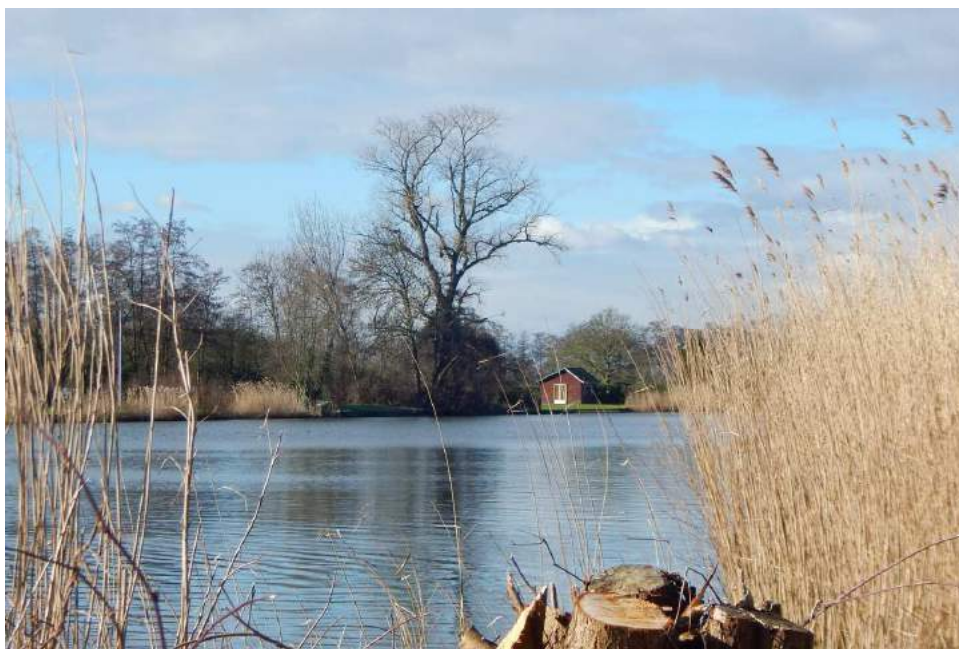
HIJ STAAT NOG STEEDS FIER, DIE OUDE POPULIER...

Arie Pieters

Hij is alweer ruim acht jaar geleden officieel geregistreerd als een landelijk erkende, monumentale boom; de oude, zwarte populier van Sint Anthoniepolder. Deze stoere knoest van pakweg 130 jaar heeft deze afgelopen winter opnieuw drie stormen overleefd. Daarmee is hij het levende bewijs dat zwarte populieren geen zwakke bomen zijn, die al na een jaar of 20, 30 'uitgeteld' zijn.

Het bekende “weg met de populieren-riedeltje” stak in het najaar en de herfst van 2015 weer eens de kop op, mede (of beter gezegd vooral) dankzij de plannen van de

provincies, om langs zo'n beetje alle provinciale wegen een soort kaalslag te plegen. Alle bomen die binnen een goede 4,50 meter van de weg stonden hadden het loodje moeten leggen. Gelukkig is dat plan in de provincie Zuid-Holland inmiddels flink afgezwakt, mede dankzij de massale protesten, ook vanuit de Hoeksche Waard. Maar omdat het, buiten de regio, in een behoorlijk aantal gevallen om populieren ging, kregen sommige provincies meteen steun van een aantal gemeenten. (Ook in Zuid-Holland.) “Het waren bomen van toch soms al een jaar of dertig, veertig en die waren eigenlijk al op.” Iets wat overigens niet juist is, want zelfs de meeste zogenaamde Canadese populieren kunnen zonder veel problemen leeftijden van tussen

de 70-90 jaar halen. In Dordrecht staan hiervan mooie voorbeelden. Gelukkig keerde einde 2015 het tij en spraken zelfs de ANWB en een stad als Rotterdam zich openlijk uit tegen deze ondoordachte plannen.

“Kampioenen” ook voor bomen belangrijk

Als mensen in het buitenland op vakantie zijn geweest en ze gingen niet naar de bekende toeristische oorden, dan zie je tussen hun vakantiekiekjes best vaak grote, oude bomen voorbij komen. Logisch, want zulke oude reuzen, van soms dik 2000 jaar (de taxusbomen in Wales en Schotland o.a.) laten een onuitwisbare indruk achter. Vergelijk het maar met de kampioenen in de sportwereld. Wedden dat er voor b.v. tennis veel minder belangstelling zou zijn als er geen Federer en Djokovic rond hadden gelopen? Zonder Ard Schenk, Kees

Verkerk, Hein Vergeer en in de laatste decennia Rintje Ritsma en Sven Kramer zouden er vast en zeker veel minder mensen de schaatsen onderbinden, om eens een wedstrijdje te gaan schaatsen. Oude bomen zijn niet alleen belangrijk, omdat hun natuurwaarden veel groter zijn dan die van 'jonge sprietjes', ze zorgen er ook voor dat mensen onder de indruk raken van bomen. Daarom zal er ook keihard gewerkt moeten worden aan de bescherming van onze eigen, Nederlandse en Hoeksche Waardse 'boomkampioenen'. Jammer genoeg is daar in onze regio niet veel meer van te merken. In de laatste vier jaar is er b.v. geen eurocent meer uitgegeven aan de bescherming van monumentale “oudjes” in deze regio. Zelfs projecten zoals het preventief injecteren tegen de iepenziekte, van de paar nog resterende oude iepen bij de Mariënhoeve, zijn vier jaar geleden al geschrapt.

HOE DE KRASSE KNARREN LANGZAAM VERANDERDEN IN GROTE MODDERKRUIPERS

Bob Wiggers

Wanneer ik dit stukje schrijf is het half maart en het knotseizoen is afgesloten. Alle die vogels gaan nesten bouwen.

Als je nu, half maart, door de Hoeksche Waard rijdt of fietst zie je overal knotwilgen ontdaan van hun pruik. Soms in groepjes, soms om en om.

HWL heeft zo ongeveer 7500 knotwilgen in beheer en die worden "1 op 3" geknot, dat wil zeggen ongeveer een derde wordt per jaar geknot, de overigen behouden hun takken en komen het volgend jaar aan de beurt. Zo houd je verscheidenheid en kunnen vogels altijd een plek vinden om te nestelen en te broeden. Die ca. 2500 wilgen worden door zes knotploegen onder handen genomen, dit jaar zelfs ook met een groep enthousiastelingen uit het AZC.

Één van onze "modderkruipers"

Het is heerlijk werken in de natuur, maar soms valt het niet mee door regen, vorst, kou óf, zoals in het griend bij de Barendrechtse brug, door hoog water. Hier werken al vanouds de Krasse Knarren. Een groep van ongeveer 25 à 30 trouwe oude heren variërend van 65 tot boven de tachtig jaar.

Normaliter zijn ze klaar rond Oud en Nieuw in "hun" griend en gaan elders aan de slag, waar wilgen geknot moeten worden..

De dunne twijgen worden bijeen gebonden en gaan naar de grote grazers van Blijdorp, de dunne lange slieten worden gebundeld en verkocht en de dikke stammen worden verzaagd tot brandhout of worden in rillen gelegd langs de oever.

Dit jaar echter was het anders.

In 2014 heeft SBB een kanaal uitgediept en verlengd tot Kuipersveer voor een nieuw natuurgebied daar. Door eb en vloed van getijderivier de Oude Maas en golfslag door grote passerende schepen worden de oevers bij het begin van het kanaal ernstig door afkalving aangetast. Om de schade te beperken is er langs de bedreigde oever een dubbele rij palen in het water geslagen en het was de taak voor de Knarren om al hun knothout, dik en dun, daartussen te brengen om een houtwal te maken. Hoe dat moest was voor de organisatie een grote zorg en vereiste veel inventiviteit. Immers, je had te maken met hoog water en laag water en de palen staan een paar meter van de kant en als je aan het eind van de ochtend stopte moest je het ingebrachte hout met touw vastzetten om wegspoelen bij vloed te voorkomen.

Er werd gedacht aan bootjes met hijskranen, aan lorries, aan drijvende vlonders om op te werken, maar uiteindelijk

ging het allemaal van hand tot hand. Helden gingen bij laag water tussen de palen en legde de bosjes en grote takken er tussenin. Soms viel zo'n held wel eens en had hij een nat pak, maar niets deed de Knarren om de klus te klaren. "Treintjes" werden gevormd, zodat van overal uit het griend de bossen en palen doorgegeven konden worden en naar de oever gebracht konden worden. Het zat niet mee met de getijden en daarom werd vaak overgewerkt en op andere tijden gewerkt om op tijd de klus af te krijgen. Bijzonderheid was wel dat we begeleid werden door een bever echtpaar dat zijn burcht met onze takken herbouwde en ons ook vergastte door al snuffelend aan elkaar

langs te zwemmen. Nadeel was wel weer dat zij ook eens het bevestigingstouw doorknaagden en zo lekker slieten uit onze oeverbescherming konden trekken om aan te knabbelen of op de burcht te brengen. De Knarren, normaliter onberispelijk gekleed in de kleding door SBB ter hand gesteld, werden door de modderige grond en de modderige takken steeds meer besmeurd met lagen modder. Wassen hielp niet, want de volgende keer was het net zo erg. Soppend door het slijk en slepend met natte takken werden zij langzaam maar zeker omgetoverd tot

Grote Modderkruipers.

Op 17 maart was het zover, de laatste takken werden tussen de palen en op rillen gelegd. De griend werd aangeharkt, slootjes hier en daar uitgediept en de klus was geklaard.

En als u nu, wanneer u dit stukje leest, door de HW rijdt ziet u overal op de geknotte wilgen weer jonge en frisse groene pruikjes staan en de grienden staan vol dotters en lenteklokjes. Het riet is weer groen opgeschoten en overal kwinkeleren de vogels, die broeden of jongen leren vliegen. Kijk, daar doen we het voor, daar zetten de knotters van HWL zich voor in. Bescherming en verfraaiing van de natuur van ons eiland. Geniet ervan.

Foto: Henk Bunjes

De visserij

De visserij ging als volgt: Bij eb, als het water naar zee stroomt, werden de netten (zegens) uitgevaren tegen de stroom in. Dat moest snel gebeuren want het net mocht niet met de stroom mee drijven. De netten waren net zo lang als de rivier breed was, ongeveer 450 meter. Op deze manier werd de hele rivier afgesloten. Er werd slechts een kleine opening gehouden voor de passerende schepen. De vissen die tegen de stroom op zwommen, kwamen zo in een heel grote bijna halfronde zak, waar ze niet meer uit konden. De netten waren aan de onderkant verzwaard met zegenstenen en

bleven aan de bovenkant met kurken drijven. Zo ontstond een muur van net, waar geen ontsnappen aan was.

Zodra het eerste net was uitgevaren, werd het tweede net uitgevaren hierna werd direct het derde net uitgevaren en het eerste net binnengehaald. Waarna het eerste weer werd uitgevaren, enz. Dit ging gedurende de gehele laagwaterperiode zo door. Constant waren er 2 netten in het water en het derde net werd of binnengehaald of uitgezet.

Het binnenhalen van de netten gebeurde met 2 spillen. De overblijfselen zijn nog te zien langs de waterkant. In de 19e eeuw gebeurde het binnenhalen met paarden

maar later (begin 20e eeuw) met de stoommachine. De zegenvisserij ontstond ook pas na de uitvinding van de stoomboot. Ook dit was dus een gevolg van de industriële revolutie.

De vis

Een volwassen zalm kon 1,5 meter lang worden en 40 kilo wegen. Dat was de zomerzalm die vol en vet van zee naar "boven" zwom om te paaien en

zoetwater rivieren opzwommen om te paaïen. Van deze soorten spreekt de steur het meest tot de verbeelding. Deze van oorsprong inheemse vis kon 400 kilo zwaar en 6 meter lang worden. Elk jaar werden er hier wel een paar gevangen. In 1750 werden er bij Geertruidenberg 9000 steuren gevangen en in 1900 in heel Nederland al minder dan 800. De laatste steur werd in 1952 op de nieuwe Merwede bij de Biesbosch gevangen.

Teruggang

daarna meestal te sterven. Van half augustus tot half oktober werd er niet gevestigd, daarna kwamen de winterzalmen van zo'n 15 kilo.

Vanaf 1 mei, het feest van Sint Jacob, werd de Jacobszalm gevangen. Dan waren er ook nog "hengsten", magere zalmen die het paaïen overleefd hadden en van "boven" terug zwommen naar zee. Die waren te mager om op te vissen en niet in trek bij de vissers.

Natuurlijk zwommen er meer soorten het net in zoals steur, houting, elft en fint. Vissen die in zee volwassen werden en de

Al in 1900 was de zalmvangst nog maar 20% van die van 1885. Daar zijn verschillende oorzaken voor te noemen, zoals: het bouwen van dammen en sluizen waardoor de vis niet meer naar de paaigronden kon zwemmen. Paaigronden die ook verloren gingen door afgraven van de grindbeddingen, Vervuiling door de toenemende industrie, die al vanaf het begin 19e eeuw aan de gang was en begin 20e eeuw enorm werd. Door de daardoor ontstane watervervuiling raakte ook de zalm vervuild. De laatste zalm die beroepshalve werd in 1954 in Woudrichem

gevangen. Deze stonk zo erg dat men hem gelijk heeft weggedaan.. Maar de belangrijkste reden voor het verdwijnen van de zalm is toch de overbevissing geweest. Er waren tussen het Spui en de Boven Merwede alleen al 10 staatsvisserijen zoals Klein Profijt. Op het laatst werd er hier al bij de vangst van één zalm een borreltje geschonken, zo weinig waren er op het laatst nog maar. Hierdoor kon de zalm wel een behoorlijk bedrag opbrengen. Wel zo'n 45

Euro, hetgeen toch al 8 keer het (toch al hoge) weekloon van een zalmvisser was. De vissers op de Waal bij Woudrichem vroegen de Staten Generaal om de visserij op de Oude Maas te stoppen omdat zij niets meer vingen.

Nadat de Nieuwe Merwede gegraven was kon de zalm niet meer via de Biesbosch ontsnappen en was het snel met de zalm gedaan.

Komt de zalm ooit terug?

Dat is de grote vraag. Hoewel het water langzaam beter wordt en de paaigebieden bovenstrooms in Duitsland en de Achterhoek zijn hersteld is de Nieuwe Waterweg nog niet "zalmfris". In het Haringvliet kunnen de zalmen wegens de sterke stroming uit de spuisluizen niet komen. Plannen om daar verandering in te brengen zijn reeds in een vergevorderd stadium.

Maar dan is er nog iets. De zalm krijgt erfelijk zijn geboorteplaats ingeprent. Daar komt hij blindelings naar terug om te paaien. Onze "Rijnzalm" echter is uitgestorven, dus kan het oorspronkelijke paaigebied niet meer erfelijk worden overgedragen. Momenteel worden er jonge zalm uitgezet maar de kans is groot dat als

dit Schotse zalm is, deze later, als volwassen vis, in Schotland gaat paaien en dus niet hier langs komt.

De Rijn-Ministers hebben beloofd dat de zalm weer in de Rijn zal terug zal keren en daar wordt hard aan gewerkt. Vanuit Klein Profijt zullen we dat symbool van een sterke en gezonde natuur weer kunnen ontmoeten. Beroepsmatig zullen ze hier niet meer gevangen worden.

Klein Profijt staat nog steeds aan de rivier en in de grienden als natuurbezoekerscentrum van het Hoeksche Waard

Landschap. De boetkeet herbergt nu de ontvangstruimte met daarboven het jeugdeducatie lokaal en het woonhuis (het bazenhuis) is nu de expositieruimte met daarboven het documentatiecentrum.

Zo blijft Klein Profijt een ontmoetingscentrum voor mens en natuur.

Van de "onbekende vissen" nog een stukje Wikipedia.

De houting

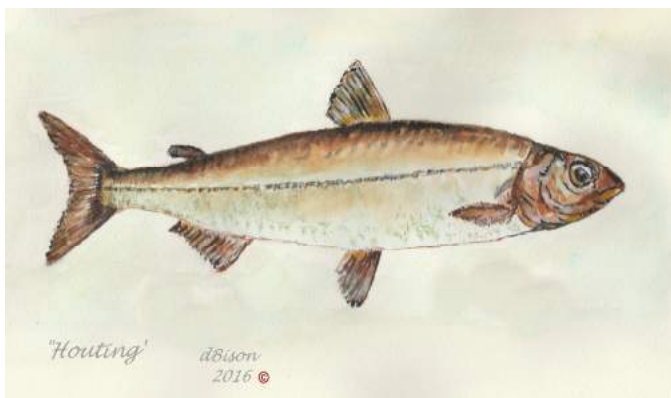
Uiterlijk

De houting (*Coregonus oxyrinchus*) behoort tot de familie van de zalmen (*Salmonidae*) en heeft een langgerekt zijdelings afgeplat lichaam met zilveren flanken en een vetvin aan het eind van de rug. De kop is vrij klein met een onderstandige bek en een opvallende blauwzwart gekleurde puntige

neus (soms is deze minder sterk ontwikkeld). Andere soorten met een verdikte neus zoals sneep, serpeling en blauwneus hebben geen vetvin. Houtingen kunnen ongeveer 50 centimeter lang worden.

Leefgebied & levenswijze

Houting kwam oorspronkelijk voor in rivieren en

kustwateren van de Noordzee, Oostzee en Baltische zee waaronder het stroomgebied van de Rijn, Maas, Schelde en Eems. Door het normaliseren van rivieren, verslechtering van de waterkwaliteit en overbevissing verdween de soort aan het begin van de 20^e eeuw bijna overal. Alleen in het Deense riviervlakte de Vida resteerde een kleine populatie. Ouderdieren van deze populatie zijn vanaf 1999 tot 2006 gebruikt voor een herintroductie in de Rijn waarbij opgekweekte juveniele dieren in Duitsland werden uitgezet. Dit heeft geresulteerd in een nieuwe populatie waarvan de volwassen dieren zich ophouden in het IJsselmeer, de benedenrivieren en Nederlandse kustgebieden zoals de Waddenzee en Voordelta. Van deze populatie is vastgesteld dat ze zich door natuurlijke voortplanting in stand houdt. Rond november trekt de houting de rivieren op om zich voort te planten. Er wordt gepaaid boven kiezel of zandbodems met een matige stroming. De eitjes komen aan het begin van het voorjaar uit. De jonge houtingen laten zich in de loop van de zomer afzakken richting riviermondingen en de kustzone. In Nederland groeit een deel van de houtingen op in het IJsselmeer en wordt hier ook volwassen. Juveniele houtingen voeden zich vooral met zoöplankton. Grotere houtingen eten daarnaast ook insectenlarven, scheldieren, kreeftachtigen en kleine vissen.

De fint

Vanwege de stippen op zijn flanken wordt hij ook wel de 'gestipte reuzenharing' genoemd. Zijn andere bijnaam is de 'meivis', omdat hij in het

voorjaar in de getijdenzone van de grote rivieren wordt gevangen. In de jaren '20 en '30 van de 20e eeuw werd de fint op grote schaal gevangen door beroepsvissers uit Woudrichem Boven Hardinxveld op de Boven Merwede en Nieuwe Merwede. Dit gebeurde door middel van zogenaamd drijvend want. Dit waren staande netten waarmee de bovenste waterlagen werden afgevist. De beste vangsten werden gedaan bij keren van het tij. De vis werd verkocht als consumptievis, maar was minder waard dan de elft en nog minder gewaardeerd dan zalm en zeeforel.

De fint is een anadrome vis, hij leeft dus in zee, maar paait in de monding van rivieren. Als de watertemperatuur boven de 11 graden Celsius komt, trekken de dieren de rivieren op. Daar waar de getijden nog merkbaar zijn, zetten ze hun eieren af in ondieptes met grind en zand.

Verspreiding en paai

De fint komt voor in de noordelijke deel van de oostelijke kustzones van de Atlantische Oceaan voor, van Marokko tot Noorwegen en daarnaast in de Oostzee. Tot de jaren dertig was de fint een algemene vis, met in bijvoorbeeld in 1938 een vangst van een miljoen finten. Door overbevissing, de afsluiting van het Haringvliet en

bodemvervuiling verdween de fint nagenoeg uit het stroomgebied van de Rijn, Schelde en de Maas. Er bleven elders wel paaigebieden, bijvoorbeeld in Groot-Britannië, Frankrijk en Spanje. Na de afsluiting van het Haringvliet trokken er nog wel finten het Rijngebied in via de Nieuwe Waterweg, maar of ze hier paaïen is niet bekend. Wel worden regelmatig grote hoeveelheden jonge exemplaren, kleiner dan 10 centimeter, in de nabijheid van de Haringvlietssluizen aangetroffen. Sedert 2013 paaït fint in de Zeeschelde tussen Steendorp en Den Briel (Baasrode). Vooral ter hoogte van Branst zijn de paaïactiviteiten duidelijk waarneembaar. In Groningen, in het Eems-Dollard estuarium, komt de fint incidenteel voor. In het Belgisch deel van de Schelde wordt de fint sinds 2003 weer regelmatig gevangen.

De elft

De elft is een haringachtige vis van het geslacht *Alosa*, evenals de fint. De haringachtige kenmerken zijn het zilverkleurige uiterlijk, de opvallende bovenkaak en de sterk gepunte staartvin. Opvallend is het oog dat met een doorzichtig vlies is overdekt. Het onderscheid maken met de fint is vrij

eenvoudig. De elft heeft één zwarte stip achter de kieuwdeksel, de fint heeft vijf of zes zwarte stippen op de flanken. Dit kenmerk is echter niet al te betrouwbaar. Anatomisch kunnen de soorten onderscheiden worden door de veel fijnere kieuwzeef van de elft 90-120 uitsteeksels tegen 40-60 voor fint). In Nederland wordt de fint weer veel gezien in het kustwater, zodat er ook een erg grote kans is op hybriden, omdat de elft nog zeer zeldzaam is in onze wateren en dus een grote kans heeft om met een fint te paren.

Verspreiding

De elft komt voor in de Europese kustwateren vanaf Noorwegen in een lange strook tot aan de Italiaanse westkust. Hij komt ook in de gehele Noordzee voor. In Frankrijk en Spanje zijn nog paaïplaatsen van de elft. In Frankrijk is de elft nog een geliefde vis bij vliegvisserij, die de vis belagen bij de intrek op het zoete water. In de Benelux en Duitsland is de vis wel zo goed als uitgestorven. In Frankrijk komen nog vrij sterke populaties voor in de Rhône, de Durance en vele andere grotere waterlopen. Ook langs de kusten van Groot-Brittannië en Ierland komt de elft voor. In het zuiden van zijn verspreidingsgebied is de elft algemener dan in het noorden.

Leefwijze

In zee vormen ze pelagische scholen en jagen ze op kleine kreeftachtigen. Het valt op dat de groei niet al te snel is. Ze doen er zeven jaar over om een lengte van 50 cm te bereiken.

Voortplanting

Volwassen elften van 35 tot 75 cm groot, bij een gewicht van één tot vijf kg. Trekken vanaf half maart terug naar de rivier om te paaien. Ze zetten eieren af in buitenbochten van de rivier met een bedekking van grind of grof zand en een matige stroming. Elfte kunnen tot wel 700 km de rivier opzwemmen. De eieren zweven vrij over de bodem. De volwassen elften blijven nog tot het einde van de zomer in het zoete water en leven daar van ongewervelden. De nakomelingen blijven tot bij een lengte van 12 cm in het zoete water en trekken dan naar zee om verder op te groeien.

BRUINE KIEKENDIEF MET WINGTAGS OP DE KORENDIJKSE SLIKKEN

Dick van Houwelingen

Op 4 december 2015 zat Arie den Tuinder bij de Korendijkse Slikken te wachten op een blauwe kiekendief mannetje. Deze wilde hij weleens mooi op de foto hebben. Een van de vier bruine kiekendieven die voorbij kwamen waren slechts passanten, maar daar zat wel een bijzondere tussen. Op de foto is goed te zien dat deze groene wingtags heeft met de code SN. Ik kwam de foto op 6 december tegen terwijl ik hwl.waarneming.nl door zat te nemen en heb Arie gevraagd of hij deze vogel al ergens heeft gemeld. Hij wist niet hoe het moest dus ben ik gaan googelen. Dankzij ons digitale

tijdperk ging het daarna snel.

Via de Facebookpagina "Bruine Kiekendief" kwam ik in contact met Anny Anselin. Deze wist te melden dat het geen kiekendief is van het Vlaams-Zeelandse wingtagproject.

"Deze vogel is er eentje van het wingtagproject van een Engelse ringwerkgroep, de North West Norfolk Ringing Group, die andere wingtags gebruiken dan wij. Namelijk groene met witte of zwarte letters en de wingtagcodes op beide vleugels zijn gelijk."

Anny had intussen contact opgenomen met Phil Litter, de wingtagcoördinator van de ringwerkgroep, en deze reageerde als volgt op de waarneming:

"The bird in the photograph SN was ringed and tagged near Burnham Market, Norfolk 52.953706 0.731707 on 01-07-2015 and was sexed as a female. She was one of four, with one sister and two brothers. This is the first record of this bird since ringing".

Anny meldde erbij dat dit een zeer bijzonder waarneming betrof. Twee jaar geleden overwinterde een jonge vogel in Vlaanderen en een aantal weken geleden was er een adult wijfje waargenomen in Wallonië.

Op 8 december zag Arie de bruine kiek weer vliegen en dit heeft hij dan ook gemeld aan John Middleton van de ringwerkgroep.

Grotere foto op blz. 33

KLEIN PROFIJT 100 JAAR

Op 4 januari 1916 vraagt Willem de Jong, een IJsselmondense zalmvisser, als directeur van de nieuwe "zalmvisserij" te Heinenoord, een vergunning aan bij het gemeentebestuur van Heinenoord. "Voor

het verplaatsen van een schuur en een machinegebouw van de oude naar de nieuwe visserij". De kadastrale gegevens zijn op dat moment nog niet bekend. Bekend is wel dat rond 1910 bij de

Vrij van regelen van de formaliteit van registratie
krachtens artikel 48 der Woningwet.

(92)

Aan
het College van Burgemeester en Wethouders van Heinenoord.

De ondergetekende Willem de Jong, van beroep Zalmhieldaar en Directeur der Nieuwe Zalmvisserij te Heinenoord, wonende te IJsselmonde, verzoekt vergunning volgens art 5, eerste lid, sub. a der Woningwet, alsmede volgens de desbetreffende bepalingen der bouwverordening Uwer Gemeente tot het verplaatsen van een schuur op steenen voet en een machinegebouw, van de Oude naar de Nieuwe Visserij te Heinenoord, kadastraal nog onbekend.

De schuur is bestemd, voor paardenstal, hoobergplaats, bootshuur en taaninrichting.

Het machinegebouw is bestemd om het vischnet op te halen.

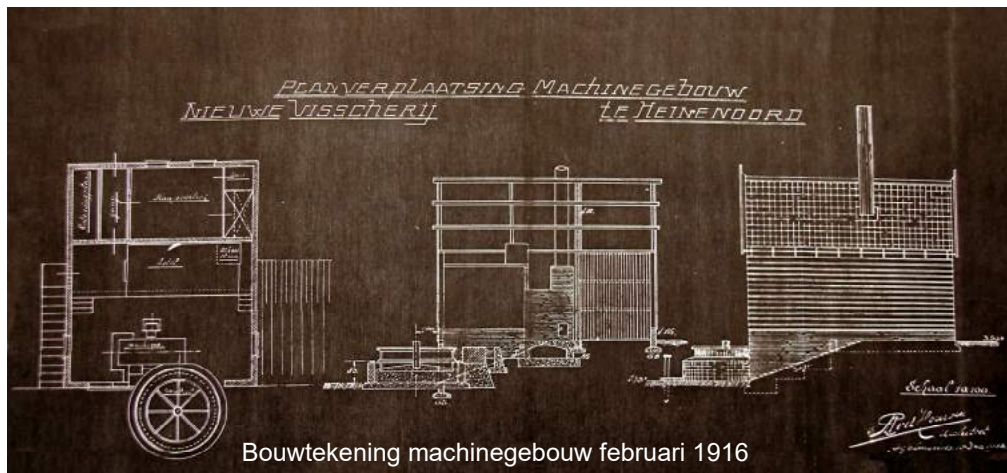
De ter beoordeeling noodig gaachte ondertekende tekeningen in dubbel gaaden hiertbij op een schaal van 1 à 100.

"Ik Welk doende enz."

IJsselmonde 4-1-1916.

W. de Jong.

Bouwaanvraag 4 januari 1916

voormalige gemeente Goidschalxoord een staatsvisserij stond.

De schuur wordt opgetrokken van hout op een stenen fundering en is bestemd voor paardenstal, hooibergplaats, boetschuur en taaninrichting.

Ook het machinegebouw wordt van hout opgetrokken en voorzien van een stoommachine om de stoomspil of rondeel voor het binnen halen van de visnetten in werking te stellen.

In het machinegebouw was ook een slaapvertrek voor de machinist.

De plaats waar het machinegebouw stond is nu nog te herkennen aan de aanwezige fundering van de stoomspil of rondeel.

Als je langs Klein Profijt loopt, tegenover de vliedertuin.

Uit de overlegde tekeningen, gemaakt door de gemeente- en polderarchitect A.P. v.d. Houwen uit IJsselmonde, wordt een nieuwe schuur en een machinegebouw neergezet en moet het "verplaatsen" gelezen worden als afbreken op de oude locatie. Met nieuwbouw op de nieuwe

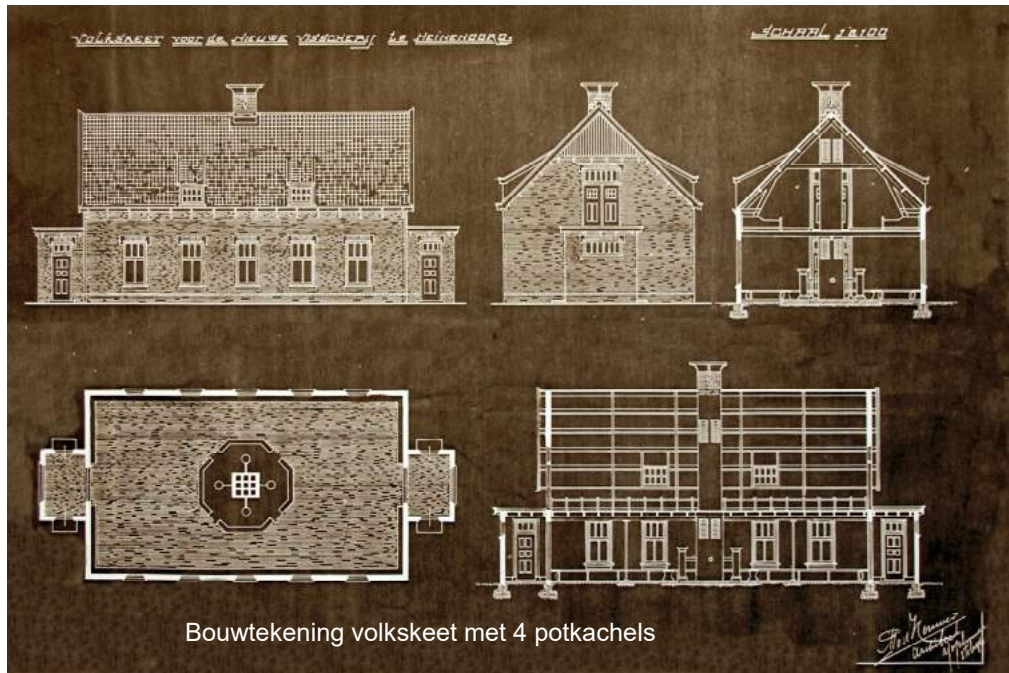
locatie.

Al op 13 januari 1916 adviseert de gemeentearchitect het college van burgemeester en wethouders dat de getekende bouwwerken voldoen aan de gestelde eisen.

Men gaat voortvarend te werk want op 6 februari 1916 vraagt architect v.d. Houwen, namens W. de Jong, een bouwvergunning aan voor de bouw van een "volkskeet" als slaapplek voor het werkvolk. Een ploeg werkvolk bestond uit ongeveer 20 personen, die hier ondergebracht moesten worden. Volgens de onderliggende stukken zou deze "volkskeet" op 3 meter afstand komen van de houten schuur.

Om de arbeiders nog enig comfort te bieden staan er in het midden 4 potkachels rondom een centrale schoorsteen.

Deze "volkskeet" is nu nog te herkennen in de vergaderruimte en bar in het gebouw "Klein Profijt" van het Hoekschewaards Landschap. De schoorsteen is nu voor de open haard.

Bouwtekening volkskeet met 4 potkachels

Op 9 februari 1916 adviseert de gemeentearchitect het college van burgemeester en wethouders positief op deze aanvraag met als randvoorwaarden dat de muren onder de vloer niet zwaarder

zijn.

Op 23 februari 1916 vraagt W. de Jong een bouwvergunning aan voor een bazenwoning.

Heer en mevrouw Versteeg en 2 onbekenden

In deze stukken zien we dat de woning bestaat uit een woonvertrek van 4 x 4,5 meter en de voorkamer van 3,5 x 4,5 meter. Er zijn twee bedsteden van 1,20 x 1,80 meter, een kantoor en een werkplaatsje. Deze bazenwoning is nu nog te herkennen als de tentoonstellingruimte.

Zo'n 3 jaar later, rond 1919, wordt de bevissing van zalm bij Klein Profijt 1 gestaakt.

De grond en gebouwen van de stilgezette zalmvisserij zijn eigendom van de Staat der Nederlanden. Zoals meerdere zalmvisserijen langs de Maas en Merwede eigendom van Domeinen waren.

De gebouwen zijn, na het stoppen met de

visserij, in gebruik geweest als boerderij door de familie Versteeg. De heer Versteeg was vissersbaas bij de Jong en bleef, op huurbasis bij Domeinen, op Klein Profijt wonen. Toen mevrouw Versteeg omstreeks 1940 weduwe werd is zij bij haar dochter ingetrokken. Tijdens de oorlog heeft de toenmalige bewoner, bekend als Kievit Poederbaas, onderduikers in huis gehad en

Waardzegger

deze mensen regelmatig in de grienden verstoppt. Na de oorlog is Klein Profijt verhuurd aan de familie Bijl, die er een

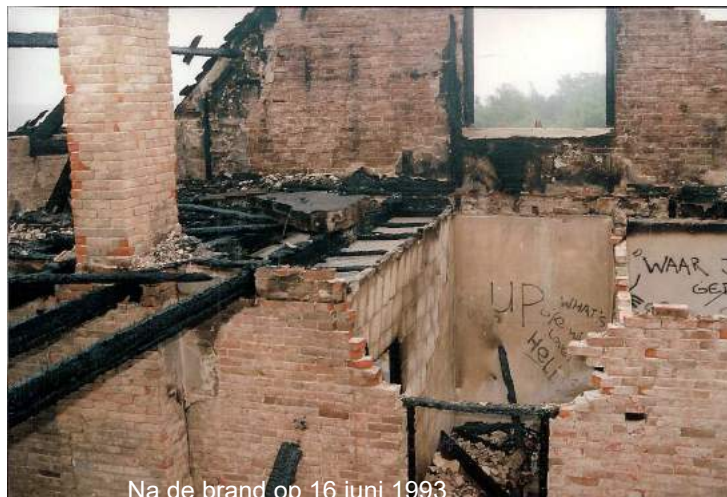
boerderij hield. Na de familie Bijl werden de gebouwen regelmatig gebruikt voor groepen die er werkweken en/of feesten hielden. Zij

moesten dan wel zelf voor water/licht en sanitair zorgen. Echte verhalen daarover zijn niet bekend maar kunnen schijnbaar nog steeds voor rode koontjes zorgen. In 1970 werd het als vakantiehuis verhuurd aan directeur Brouwer van Shell, die ook de haven heeft (laten) gegraven en de plavuizen in het gebouw heeft gelegd, Hij heeft er zelf maar 2 of 3 nachten geslapen. In 1971 is het verhuurd aan de heer Groenewoud. Hij nam de meubelen van Brouwer over en heeft er tot 1991 gewoond. Heer Groenewoud is

nog in gesprek geweest met Domeinen om de huur over te dragen aan een derde persoon maar daar wilde Domeinen niet aan. Klein Profijt ging of in de openbare verkoop of moest aangekocht worden door

Na de brand op 16 juni 1993

de gemeente Oud-Beijerland. Domeinen hield het echt voor gezien en het gebouw kwam leeg te staan. In september 1991 neemt de gemeenteraad van Oud-Beijerland een besluit en koopt de voormalige zalmvisserij van Domeinen voor Fl. 250.000,- met als reden "om ongewenste ontwikkelingen te voorkomen".

Vanaf de eerste oeverloop, in 1991, vroeg het Hoeksche Waards Landschap aandacht voor het behoud van dit cultuurhistorisch element en de natuur er omheen. Daarop heeft HWL zich bij de gemeente gemeld om de voormalige zalmvisserij te gaan gebruiken. (Zie het verzoek op blz.26/27) Later in dat jaar bestaan er bij de gemeente Oud-Beijerland plannen om de betonmortelcentrale, die in het centrum van het dorp is gevestigd, te verplaatsen naar de voormalige zalmvisserij. Daar kwam onverwacht veel steun voor en de plannen veranderden zodat Klein Profijt behouden

kon blijven.

Omdat verhuur niet echt lukte en de gebouwen leeg bleven, kwam niet lang daarna de jeugd erin, die het in 2 jaar tijd vakkundig sloopte met als dieptepunt het moedwillig in brand steken van het woonhuis op 16 juni 1993. In het gemeenteraadsverslag van 9 augustus 1993 werd dit beschreven met de woorden:

"Er kan worden gememoreerd dat de gemeente niet succesrijk is geweest met de verhuur en dat het uiteindelijk ten prooi is gevallen aan vandalen die nog een redelijke poging waagden er een zalmrokerij van te maken". Jawel, er was nog zat humor in de Oud-Beijerlandse gemeenteraad!

Het complex is door de brand grotendeels verwoest en de gemeente Oud-Beijerland denkt er over na om het complex af te breken. Mede door de belangstelling die HWL toonde zijn deze plannen niet doorgegaan.

Joop van Riet verteld: "die foto's kregen we van de eerste fotograaf in de Hoeksche Waard die toen als ca. 18 jarige jongen en tevens opstapper op de zalmvisser'sboot werkzaam was. Dus rond ca. 1918. Hij was tevens uit hobby etc, fotograaf, wat voor die tijd uitzonderlijk was." Samen hebben we

In maart 1995 verkoopt de gemeente Oud-Beijerland het complex voor Fl. 300.000,- aan Masterfoods en wordt het, voor de som van Fl. 1,- per jaar, in erfpacht gegeven aan het Hoekschewaards Landschap voor een periode van 35 jaar in. De onderhandelingen daarvoor werden door Joost Kievit en John Bakker gevoerd waarbij de onafhankelijkheid van HWL voorop stond.

Masterfoods bleek er, conform hun mission statement, royaal mee om te gaan met de woorden van directeur Ben Raaimakers "een waakhond in je achtertuin is niet verkeerd". Waarna Klein Profijt door veel vrijwilligers (12.000 werkuren) van HWL en de hulp van bedrijven instellingen en overheden, in oude werd luister hersteld. Van deze gesprekken en de opbouw van Klein Profijt is nog documentatie beschikbaar op Klein Profijt.

als HWL voor de opening van Klein Profijt oude verhalen bij de ouderen van toen opgehaald. We hebben met de vroegere zalmvisser/fotograaf gesproken. Hij woonde in Goidschalxoord/Heinenoord. We kregen kopieën van de foto's, maar bewust niet de originelen die hij nog had. Maar met de belofte dat wij ca 20 dakpannen van Klein Profijt bij hem zouden afgeven. Want dat waren dezelfde als op zijn huis! Hij wist ook van de foto van die grote steur

(waar die zalmvisserers zo statig voor poseren) te vertellen dat die steur een dag eerder op een zandbank gestrand was. Zij hebben toen de steur weer vrij geduwd. Maar voor niets.

De volgende dag was de steur dood en hebben ze hem naar Klein Profijt gehaald. Daar is die foto gemaakt. Een steur was toen ook al heel bijzonder.

Na ons bezoek kreeg ik een tijdje later van zijn vrouw een telefoontje dat haar man de

originelen van de foto's nu wel aan HWL wilde geven.

Foto's van de zalmvisserij uit die tijd zijn te zien op de expositieruimte boven.

Met exposities, lezingen en cursussen wordt het belang van natuur, cultuurhistorie en landschap onder de aandacht van het publiek gebracht. Klein Profijt is een zogenaamd knooppunt in het netwerk van fietsroutes en wandelroutes. De recreant kan er even tot rust komen, een versnapering gebruiken en de exposities bekijken.

Het documentatiecentrum staat open voor iedereen. De vele boeken en rapporten over natuur, milieu en landschap zijn systematisch geordend en opgenomen in een catalogus. Men kan de werken ter plekke raadplegen, maar het is ook mogelijk om ze te lenen.

Klein Profijt ligt midden in de natuur. De "tuin" bestaat dan ook vooral uit natuur met wilde planten en dieren, maar er is ook een vlindertuin. De tuin wordt veelvuldig gebruikt

voor educatie en je kan er lekker rustig genieten van de rust en het uitzicht op de rivier.

De eerste jaren van zijn bestaan werd Klein Profijt geteisterd door vandalisme. Graffiti, vernielingen en inbraken met als dieptepunt een brandstichting in oktober 1999. De loods met alle materialen, gereedschappen en machines ging in vlammen op. De brandweer kon gelukkig het hoofdgebouw redden.

Door de brand zat Hoekschewaards Landschap diep in de put. Een vraag om hulp zette de Hoeksche Waard in beweging. Giften in de vorm van gereedschap en materiaal stroomden binnen. Klussendagen en sponsoracties van scholieren kwamen op gang en leverden fl 42.000,- op. Hartverwarmend.

De Historische Vereniging weidde een artikel in de Beijerlandsche Berichten aan het ontstaan van de gebouwen, het gebruik van de toenmalige zalmvisserij en het hedendaags natuurcentrum van het "Hoeksche Waards Landschap", ter gelegenheid van het 40 jarig jubileum in 2013.

Het historisch onderzoek voor dit verhaal is grotendeels gedaan door de Historische vereniging Oud-Beijerland.

Verschillende verhalen zijn door de redactie verzameld en met medewerking van meerdere leden, waaronder Joost Kievit en Joop van Riet, tot een nieuw verhaal verweven. Makers van foto's zijn niet te achterhalen, met deze publicatie hopen wij de verhalenvertellers en de fotografen voldoende recht te doen.

Gedicht door A.P. Versteeg, bewoner van Klein Profijt vóór 1940.

*Als de Noordwester gierde om ons huis,
dan was het er beslist niet pluis.*

*Dan wisten wij het als kinderen al,
het water komt in huis.
Dan werd het huisraad weggebracht
naar boven, net als wij.
Daar lagen we in zo'n angstige nacht
tezamen zij aan zij*

*Als de Noordwester gierde om ons huis,
waren wij als kinderen bang.
Dan liep mijn vader door het huis
met laarzen, o zo lang.
Dan lag de roeiboot vast gemeerd
aan een sterke ijzeren pin.
Want als de nood kwam aan de man
dan moesten wij daar in.*

*Als de Noordwester gierde om ons huis
werd het overal zo koud.
Dan was er nergens kolenvuur
ja, zelfs niet van wat hout
Een mens wordt echter vindingrijk
en zeker bij een ramp
Zo heeft mijn vader vaak gekookt
een bakkie boven de lamp*

*Maar nam de storm weer af in kracht
en keerde het getij
Dan riepen wij elkander toe
het ergste is voorbij
Dan was het wachten tot het water
weer helemaal weg was, maar o schrik.
Wat het water achter liet
was enkel ebbeslik.*

*Dan moest je boenen wat je kon
van wat het water je eerst gaf
Want als je niet direct begon
kreeg je het er niet meer af.
Ik denk nog dikwijls aan die jaren
daar op de "Klein Profijt"
Maar heus, ik wil niet meer terug
naar die "goede oude" tijd.*

Vereniging "Hoekschewaards Landschap"
Milieuwerkgroep "Hoeksche Waard Alarm"
Postbus 1080 3260 AB Oud-Beijerland

Oud-Beijerland, 2 augustus 1991.

Aan het College van Burgemeester & Wethouders
van de gemeente Oud-Beijerland
Postbus 2003 3260 EA Oud-Beijerland.

Geacht College,

Op 11 juli 1991 vond er een vergadering van de commissie financiën van de gemeente Oud-Beijerland plaats. Op de agenda van deze commissievergadering stond als punt 5 vermeld: aankoop v.m. zalmvisserij "Klein Profijt". Omdat ons bekend is, dat het gemeentebestuur van Oud-Beijerland het plan had opgevat de betonmortelcentrale (BMC) uit het centrum van de gemeente te doen verplaatsen naar een locatie ten noorder van het bedrijventerrein de Bosschen bij de Oude Maas, werd door de heer Chr. IJseelstein namens Hoekschewaards Landschap gevraagd het woord te mogen voeren. Hij wies in zijn uiteenzetting op de grote bezwaren van natuurwetenschappelijke en landschappelijke aard, indien op de plaats van de voormalige zalmvisserij een laad- en loswal met bedrijfsterrein zou worden aangelegd. Dit in verband met de grote betekenis van de Oude Maas als zoetwatergeïjderivier voor de natuur en de ongereptheid van het betreffende oevergebied. Hij herinnerde daarbij aan een verzoek van het gemeentebestuur in het kader van de voorbereiding van het streekplan Zuid-Holland-Zuid om aan de noordzijde van het bedrijventerrein de Bosschen een stuk nat bedrijfsterrein te mogen realiseren in verband met een verplaatsing van een hinder opleverend bedrijf in het centrum van de gemeente.

Door de commissieleden werd bij de behandeling van het agendapunt "aankoop v.m. zalmvisserij "Klein Profijt"" opgemerkt o.a., dat de bestemming van het gebied nog niet aan de orde was, dat het doel was ongewenste ontwikkelingen te voorkomen, dat indien het in handen van derden kwam, er weinig mogelijkheden waren de ontwikkelingen in de hand te houden, dat het een uniek gebied betrof, dat er zo gegrandeerd kan worden d.m.v. aankoop, dat er geen nadelige gevolgen voor het milieu ontstaan, dat de gemeente indien het aangekocht wordt meer macht over de bestemming heeft en zo de belangen veilig gesteld kunnen worden, dat door dat de verhuur beëindigd is, dit geen belasting meer voor het milieu kan betekenen.

Dat leek een duidelijk geluid, na de bovenvermelde pogingen van het gemeentebestuur om van het provinciaal bestuur toestemming te verkrijgen aan de Oude Maas of aan het Spui aan de noordzijde van het bedrijventerrein de Bosschen een stuk nat bedrijfsterrein te mogen aanleggen.

- 2 -

Tot onze verbazing echter werd op dezelfde dag, dat bovengenoemde vergadering van de commissie financiën plaats vond, een vergadering van de provinciale planologische commissie gehouden, waarin het ontwerp-bestemmingsplan Centrum-Noord van de gemeente Oud-Beijerland werd behandeld. Daarbij werd o.a. gesproken over de uitplaatsing van de BMC. Namens de gemeente Oud-Beijerland werd gevraagd om duidelijkheid over de medewerking van de provincie ten aanzien van de zalmvisserij voor uitplaatsing van de BMC. Bij het bestuurlijk overleg met de gemeente Oud-Beijerland, is een globale inrichtingsschets overhandigd waar N.B. naast een insteekhaven, een bedrijfs-terrein van + 0.3 ha op de plaats van de voormalige zalmvisserij langs de Oude Maas stond ingetekend. Het is van tweeën een. Of het gemeentebestuur van Oud-Beijerland wil het gebied langs de Oude Maas bij de voormalige zalmvisserij inrichten voor de BMC, met alle gevolgen voor natuur en landschap van dien. Of het gemeentebestuur van Oud-Beijerland wil voor haar deel de belangrijke natuurwaarden langs de Oude Maas over, overeenkomstig het streekplan en het rijksbeleid verwoord in het natuurbeleidsplan en overeenkomstig de uitspraken gedaan door de leden van de commissie financiën, veilig stellen. Zeer gaarne zouden wij op korte termijn over deze grote onduidelijkheid van het gemeentelijk beleid op dit punt opheldering ontvangen.

Het Hoogachtend,

Namens de milieugroep RWA
van het HWL

C.M.D. Blok
C.M.D. Blok.

WELKOM NIEUWE LEDEN!

Als vereniging tot behoud van de natuur in de Hoeksche Waard mogen we trots zijn dat we leden uit heel Nederland en daarbuiten hebben. We heten deze nieuwe

leden daarom van harte welkom en hopen iedereen te begroeten bij lezingen, wandelingen, e.d.

F. van Baal

E.J. Riemen-van der Ham

A. Booms

T. Schilperoord

B.M. Gouw

M. Pors

S.A.M. de Graaf

A. Dekker

H. Makkenze

M. Sagius

I. Lokers

J. Franken

R. Reedijk

M.L. Wensing

R.F.M. Veenman

M.S.G. van Daal

A. Smit

H.L. van Nieuwenhuijze

Oud-Beijerland

Vlijmen

Oud-Beijerland

Nieuw-Beijerland

Heerjansdam

Piershil

Maasdam

Den Haag

Strijensas

s-Gravendeel

Mijnsheerenland

Heinenoord

Zuid-Beijerland

Oud-Beijerland

Mijnsheerenland

Mijnsheerenland

s-Gravendeel

s-Gravendeel

Sfeermakers sinds 1960 !

** verf * behang * gordijnen
* zonwering * vloerbedekking*

Donkersloot
W O O N D E C O R A T I E

Molendijk 38 Oud-Beijerland tel: 0186-612031
www.donkersloot-woondecoratie.nl

AED DAAR RED JE LEVENS MEE!

Hilde Visscher

In onze beide bezoekerscentra zijn AED apparaten geplaatst. Dat wil zeggen een Automatische Externe Defibrillator.

Dit is een draagbaar toestel dat wordt gebruikt voor het reanimeren bij een 'hartstilstand', door middel van elektronische stroomschokken. Een apparaat alleen is niet genoeg, om levens te redden, dus zijn er ook twee cursus avonden geweest. Het is van groot belang dat in de eerste minuten adequaat wordt gereageerd.

De eerste lesavond was in het NLC. Twee beheer medewerkers en wel zes vrijwilligers van jeugdeducatie volgden de instructies en oefenden hun technieken.

De tweede groep werd gevormd door vrijwilligers van de werkgroep beheercommissie-bezoekerscentra, de

mensen die u als gastheer/gastvrouw kent. Wat hebben we geleerd:
 Het herkennen van een hartstilstand
 Alarmering van de hulpdiensten
 Uitvoeren van een hartmassage
 Uitvoeren van beademing
 Bediening van de AED
 Uitvoeren van stabiele zijligging
 Feiten en fabels over reanimatie

en defibrillatie

De reanimatie technieken werden voor een aantal deelnemers opgefrist en voor enkelen was het helemaal nieuw. Op beide locaties werd de les verzorgd door docenten van de leverancier van de apparaten; Becare. De jaarlijkse herhalingscursussen staan al deels gepland en geïnteresseerden om ook een cursus te volgen kunnen zich aanmelden bij educatie@hwl.nl.

Wist u dat bijna alle zorgverzekeraars een cursus vergoeden vanuit de aanvullende verzekering? Kijk voor informatie op <http://www.becare.nl/zorgverzekering-overzicht/>. Natuurlijk hopen we deze apparaten nooit nodig te hebben. Maar we zijn trots dat we op deze manier adequaat kunnen reageren als het nodig is.

EXPOSITIES

In de maanden juni en juli exposeert Rien Olijslagers in Klein Profijt.

Rien zegt daar zelf het volgende over.

“Het exposeren in Klein Profijt heeft voor mij een speciale betekenis, omdat ik veel van mijn materiaal aan de oevers van het Spui en Oude Maas vandaan haal. Ik zal proberen met deze expositie het buiten naar binnen te brengen. Ik hoop dat mensen ontdekken dat je om schoonheid te zien, niet de hele wereld over hoeft te reizen. Het ligt aan je voeten. Je moet het natuurlijk wel willen zien. Maar daar zullen de bezoekers van Klein Profijt weinig moeite mee hebben denk ik.

Jarenlang heb ik geroepen dat mijn werk nergens over gaat. Maar dat is natuurlijk niet waar, het gaat natuurlijk wel ergens over. Voor mij is het maken van kunst een serieuze zaak. Ik kan maanden met een werkstuk bezig zijn. Omdat ik werk met natuurlijk of toevallig materiaal valt er vooraf niets te plannen of voor te bereiden. Het werkstuk ontstaat tijdens het werken. Dat kost tijd en denkwerk. Daarbij schilder ik met lijnolieverf, dat naast dat het natuurproduct is, het ook nog eens een lange droogtijd heeft. En... met uitzondering van af en toe een accuboormachine gebruik ik geen elektrisch gereedschap. Het handwerk geeft rust en de gelegenheid om

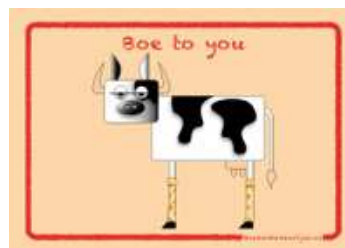
over je volgende stap na te denken.

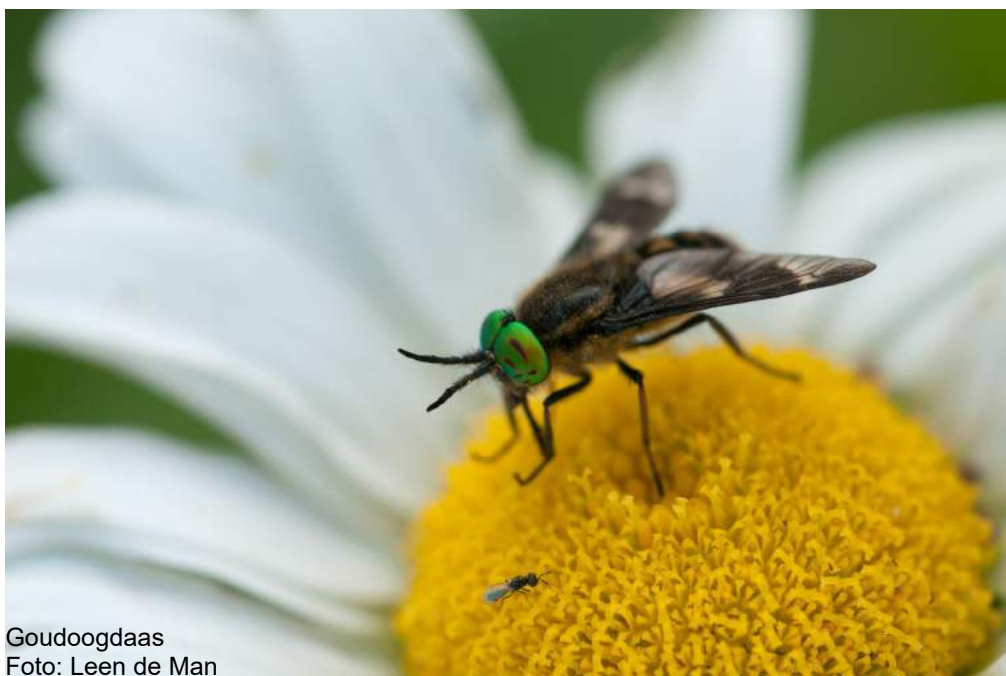
Het is zeker niet de bedoeling een mening te geven of de les te lezen. Ik vind het gewoon fantastisch om met weinig middelen ze veel mogelijk te bereiken. Ik denk in composities en in kleur. Met de materialen die ik voorhanden heb componeer ik net zo lang totdat het klopt. Er is zoveel bestaand materiaal te vinden dat het aanschaffen van nieuw vaak onzin is. Hout kom je in alle soorten en maten overal tegen, dus daarvoor hoef je niet naar de Gamma. Spijkers uit oude pallets kan je nog goed gebruiken. Daarbij is gebruikt of drijfhout ook nog eens veel mooier. De beschadigingen, spijkers, gaten e.d. geven het materiaal een uniek karakter. Dat zie je in de werkstukken terug. Als de lichtval verandert, verandert het werkstuk mee. Gaten, scheuren, spijkers en beschadigingen krijgen een betekenis. Een kromme spijker is geen kromme spijker meer, een scheur kan zomer ineens een kreekje worden en het grove materiaal geeft structuur aan een kleurvlak. En... waarom een tak schilderen als je hem gewoon kunt oprapen.

Kunst is een vertaling van de werkelijkheid. En iedere kunstenaar heeft daarvoor zijn eigen woordenboek. Of men die vertaling waardeert bepaald de kijker zelf.”

In de maanden augustus en september is onze eigen HWL “fotoclub” aan de beurt.

Het onderwerp van hun foto's is Dagvlinders in de Hoeksche Waard.

Goudoogdaas
Foto: Leen de Man

Bruine Kiekendief boven de Korendijkse slikken.
De groene wingtags zijn duidelijk waarneembaar.
Foto: Arie den Tuinder. Hoort bij verhaal blz. 17

Nieuws van de werkgroep natuurfotografie.

We zijn zeer blij en ook trots dat onze foto's van de Werkgroep Natuurfotografie sinds kort te zien zijn op de website van het Hoekschewaards Landschap.

Alle onderwerpen op de foto's hebben te maken met de Hoeksche Waard. Het is verbazingwekkend wat onze natuur te bieden heeft. Wanneer u in de gelegenheid bent, kunt u dit moois allemaal tegenkomen in uw eigen omgeving. Het is de moeite waard!

Leden van HWL kunnen een inlognaam aanvragen en vervolgens onze foto's downloaden (rond 2 MB groot) en gebruiken, met als bronvermelding, de

naam van de fotograaf.
Zonder inloggen zijn de foto's slechts rond 250 KB en dus niet bruikbaar.

Op de homepage van hwl.nl komt u via het blokje "Natuurfotografie" op de introductiepagina van Natuurfotografie. De foto's zijn in handige groepen ingedeeld. Via deze groepen, via het filter of via een gebied kunt u zoeken naar een bepaalde foto. Een korte zoekhandleiding vindt u op de introductiepagina.

Veel kijkplezier!
Werkgroep Natuurfotografie
fotografie@hwl.nl

Foto: Leen de Zeeuw
Oeverlanden

Deel koniks van de Staart verhuisd naar natuurgebied bij slot Loevestein.

Esther Linnartz

Sinds 2011 leven er naast de Schotse hooglanders ook konikpaarden in natuurgebied de Staart bij Oud-Beijerland.

Samen zorgen zij voor een gevarieerd landschap met ruimte voor tal van dieren en planten. Er zijn inmiddels al 7 veulens geboren en daarmee was de kudde gegroeid naar totaal 11 dieren. Te groot voor de Staart en daarom zijn in april 4 jonge merries verhuisd naar natuurgebied het Munnikenland bij slot Loevestein. Daar is recent veel extra ruimte voor natuur gecreëerd, waardoor de bestaande kudde koniks daar

wel wat versterking kan gebruiken.

De groep op de Staart is nu 7 dieren groot, bestaande uit twee volwassen hengsten, twee merries en hun nageslacht van vorig jaar en dit jaar. Er is dit jaar al een veulen geboren en een tweede wordt verwacht. De Staart is vrij toegankelijk voor publiek. De runderen en paarden hebben in principe geen interesse in mensen als ze met rust gelaten worden. Hou 25 meter afstand, voer of aai de dieren niet en geniet van al het moois wat er op de Staart te zien is.

Voor meer info:

esther.linnartz@freenature.nl

Foto: Esther Linnartz

Foto: Marijke Haak

BOOMFEESTDAG IN STRIJENSE ORANJEWIJK

Arie Pieters

De Nationale Boomfeestdag was dit jaar op woensdag 16 maart. Zoals elk jaar gingen in Strijen weer schoolkinderen aan de slag om jonge boompjes aan te planten. Het weer werkte gelukkig mee, want de weergoden hadden voor zon gezorgd en regen was in geen velden of wegen te bekennen. Onder het toezicht van wethouder Van Tilborg werden in de Oranjewijk elf bomen aangeplant.

De schooljeugd die in Strijen dit keer de handen uit de mouwen stak waren leerlingen van de CBS De Parel. Voordat men aan de slag ging werden de kinderen

nog even toegesproken door de wethouder, die kort ook nog uitleg gaf over waarom men voor jonge prunussen had gekozen: 'De Oranjewijk is de afgelopen jaren helemaal gerenoveerd door HW Wonen. Veel huizen zijn opgeknapt en andere zijn gesloopt en vervangen door nieuwe huizen. Nu is het tijd om er ook voor te zorgen dat er weer meer groen komt. Deze boomsoort staat ook al in de aangrenzende straat en vroeger hadden sommige mensen ze hier ook in hun voortuinen staan. In de lente staan deze bomen straks vol met bloesem. Dat beeld komt nu met de aanplant van deze nieuwe bomen weer terug', aldus de wethouder. Na het planten van de bomen, onder begeleiding van medewerkers van de

gemeente Strijen, kreeg de jeugd onder andere nog een fraaie boekje over hoe men 'bomen kan herkennen' mee.

Thema: Het belang van bossen

Voor 2016 was er een actueel thema gekozen: het belang van bomen in bossen, zowel stadbossen als bossen in het landschap. De Nederlandse bossen zijn grotendeels vanaf negentiende eeuw aangelegd voor productie van hout, voor mijnbouw en om zandgronden vast te leggen. Tegenwoordig zijn deze functies te verwaarlozen. Bomen 'maken' bossen en bossen zijn een belangrijk onderdeel van ons dagelijks leven. Ze zijn een oase van rust in ons drukke bestaan: Je kunt er heerlijk in wandelen en je gedachten verzetten én genieten van bomen, struiken, kruiden en dieren. Ze zijn

heel belangrijk voor de biodiversiteit. Maar bossen zijn meer dan dat: ze werken ook als 'spons' na veel regenval en gaan overstromingen en grond-erosie tegen doordat ze met de wortels de grond vasthouden. Bovendien zijn ze een belangrijke luchtzuiveraar: het bos neemt CO₂ op en produceert zuurstof. Op 10 april 1957 werd de eerste officiële landelijke Boomplantdag georganiseerd in Apeldoorn. Er waren toen 1600 kinderen bij aanwezig. Nu vierten ruim 115.000 kinderen in meer dan 80% van de steden en dorpen in Nederland de Boomfeestdag. Zij planten ruim 200.000 bomen. In de laatste 55 jaar zijn er meer dan tien miljoen bomen op de Nationale Boomfeestdag geplant, ofwel ruim 4000 voetbalvelden: een substantiële bijdrage aan de CO₂ reductie!

EEN PAASEXCURSIE STAP VOOR STAP.

Hilde Visscher

Via “de Planners” een aantal gidsen die de planning maken voor de excursie kalender weet ik dat ik ook dit jaar weer mag. Het is namelijk een feestje zo’n wandeling met (groot)ouders en kinderen.

Als eerste stap plaats ik de excursie op facebook en maak een persbericht. Dit moet ruim van te voren. En op Kompas online plaats ik, als ik toch bezig ben, maar gelijk een aankondiging. Een mooie foto helpt mogelijk om in de krant te komen, dus via de werkgroep natuurfotografie krijg ik een prachtige foto van Leen de Man.

Wat hebben we verder nodig? Een Paashaas natuurlijk. Maar helaas de twee paashazen van vorig jaar hadden ergens anders hun leger opgeslagen. Een

hazenvel was snel geregeld.

Een aantal vellen zelfs. We hebben goede burens tenslotte. Scouting Oud-Beijerland stelde hun pakken graag beschikbaar. En opeens was daar de moeder van twee enthousiaste meiden, die best bereid was het haasje te zijn.

Dan een route. Nou op de Staart is dat niet zo heel ingewikkeld. Linksom of rechtsom is de keuze.

Komen we bij de opdrachten voor op de Staart. Inmiddels versie 3. Nadat sporen en

kleuren de thema's zijn geweest wordt het nu het ontdekken van signalen die de lente aankondigen en die je met alle zintuigen kunt ervaren. Denk daarbij aan zingende vogels, knoppen, bloesem en fris groen blad van planten en natuurlijk jonge dieren. Je hoort, ziet, voelt, ruikt en proeft bij

deze opdrachtjes de Lente.

Ik ga een paar dagen van te voren met mijn fototoestel en een plan op pad. De plaatjes en de werkelijkheid moeten dicht bij elkaar liggen tijdens de wandeling. Het waaide flink dus koos ik het rondje linksom/ tegen de wijzers van de klok in dus. Om net als de dieren te genieten van de beschutting van de dijk. Achteraf bleek dat een vooruitziend inzicht.

Bij Pasen hoort eieren zoeken dus controleer ik of we voldoende verstopeieren hebben en als laatste chocolade eitjes kopen, die kinderen krijgen als ze hun gevonden eieren inleveren. Ik ben dol op koopjes en hoe dicht bij Pasen hoe lager de prijs. Er kwamen inmiddels aanmeldingen binnen, maar ook heel slechte weersvooruitzichten. Dus plan B. moest ook in werking worden gesteld. Onze HWL excursies gaan namelijk altijd door. Maar wie wil er in storm en regen gezellig wandelen op de staart? Kinderen zeker niet! Dat werd eierdoppen sparen en

zaadjes en dan natuurlijk aarde en de tas met knutselmateriaal stond ook weer startklaar. Dit alles voor het geval we echt niet naar buiten konden.

Rond half een kreeg de paashaas haar geschminkte gezicht en waren alle benodigdheden aanwezig op Klein Profijt. Er kwamen geen afmeldingen en het werd droog. De paashaas voelde zich lekker in haar vel en ondertussen werden nog twee kleine haasjes gecreëerd. Zelfs nog enkele spontane deelnemers kwamen binnen wandelen. We waren er klaar voor. We hadden een heerlijke wandeling en ervaarden hoe slim dieren zijn. Hoe mooi ze zingen, hoe het voelt als een zwerm over je heen vliegt, het verschil in bijna wegwaaien of in de luwte staan etc. etc. Na zoveel training waren de eieren zo gevonden en ging iedereen met een goed gevoel naar huis. Volgend jaar weer zelfde tijd, zelfde meid en met weer andere opdrachtjes.

KOMENDE ACTIVITEITEN

Voor zover bekend!

In juni en juli: Werken van Rien Olijslagers , Klein Profijt zie blz. 32

Wanneer : zaterdag 4 juni
Waar : Tiengemeten
Wat : vrijwilligersdag Zuid-Holland

Wanneer : **zaterdag 11 juni**
Waar : NBC Klein Profijt Zalmpad 11, 3261 MD Oud-Beijerland
Wat : **Plattelandsmarkt**

Wanneer : woensdag 22 juni 19.30/23.00 uur
Waar : zie tzt HWL website en persberichten
Wat : (Ont)Spannende mid- en zomeravond wandeling

Wanneer : zondag 3 of 10 juli 14.00/16.00 uur
Waar : Boerderij fam. Niemansverdriet Buitendijk 44, 3292 LB Strijen-Sas
Wat : Excursie langs de akkers en Hoeksche Randen

Wanneer : zaterdag 23 juli 13.00/15.00 uur
Waar : Parkeerterrein Mijl- en Nieuwlandse Bos Vanuit Puttershoek via de Molen
dijk linksaf ter hoogte van Molendijk 67 3295 LD 's-Gravendeel
Wat : Vlinders en Libellen ontdekken in Mijl- en Nieuwlandse Bos

In augustus en september werken van de fotowerkgroep "Dagvlinders", Klein Profijt

Wanneer : vrijdag 19 augustus t/m zondag 21 augustus, OEVERLOOP
Waar : Klein Profijt Oud-Beijerland
Activiteit : Rondje Hoeksche Waard.

Wanneer : zaterdag 27 augustus 21.00/23.00 uur :
Waar : Begraafplaats ingang Langeweg (naast no. 126) te Oud-Beijerland
Wat : Vleermuizen spotten in Laningpark

Wanneer : zaterdag 10 september 14.00/16.00 uur
Waar : parkeerterrein bij molen De Lelie, Molendijk 2, 3297 LC Puttershoek
Wat : Bezoek aan molen, wandeling door Argusvlinder en meer
(**gratis** excursie vanwege monumentendag)

Wanneer : zaterdag 24 september 14.00/16.00 uur
Waar : Etos Wilhelminastraat 12, 3271 BZ Mijnsheerenland
Wat : Laat je verrassen in historisch Mijnsheerenland

- Wanneer : zaterdag 18 oktober 13.30/16.00 uur
 Waar : Restaurant de Batterij Sassedijk 6-A, 3292 LD Strijensas
 Wat : NB: onder voorbehoud vanwege werkzaamheden dijkverzwaring
 Wandelen door en langs Maria Polder
- Wanneer : zondag 23 oktober 14.00/16.00 uur
 Waar : Parkeerplaats bij De Open Hofkerk, Willem van Vlietstraat 2a,
 3262 GM Oud-Beijerland
 Wat : Paddenstoelenexcursie in Park de Laning
- Wanneer : zaterdag 29 + zondag 30 oktober 08.00 en 20.00 uur
 Waar : NBC Klein Profijt Zalmpad 11, 3261 MD Oud-Beijerland
 Wat : 2x daags openbare muizeninventarisatie
- Wanneer : zondag 6 november 14.00/16.00 uur
 Waar : Cafe 't Veerhuys Oosthavenzijde 1, 3297 LD Puttershoek
 Wat : Cultuurhistorische wandeling door PHK
- Wanneer : zaterdag 12 november 13.30/15.30 uur
 Waar : Nabij witte huis Westdijk 16, 3267 LV Goudswaard
 Wat : Struinen door de Korendijkse Slikken
- Wanneer : zaterdag 10 december 14.00/16.00 uur
 Waar : Praktijkonderzoek Plant en Omgeving, Groeneweg 3, 3273 LP Westmaas
 Wat : Bezoek aan Proefboerderij
- Wanneer : woensdag 28 december 13.00/15.30 uur
 Waar : Grote parkeerplaats op Buitendijk; vanuit Sas, links voorbij einde Wielweg/
 Schenkeldijk te Strijen
 Wat : Oliebollentocht: onder welke weersomstandigheden dit jaar!?
 max. 50 deelnemers inschrijven via excursies@hwl.nl

hou altijd de website in de gaten!

Kijk voor meer en de meest recente informatie op www.hwl.nl

Kosten standaardexcursie: leden € 2,-, niet-leden € 3,- en kinderen t/m 12 jaar € 1,-

PAARDENBLOEMPJES IN DE JAM!

Rini Huisman

Bijna iedereen, die in de Hoeksche Waard woont, heeft de Paardenbloem wel eens zien bloeien. In het gras vallen de grote gele bloemen altijd op.

Wist u dat de paardenbloempjes verwerkt worden in jam? Dit ontdekte ik toen ik vorig jaar voor mijn verjaardag een potje extra fijne confijt van Paardenbloempjes, in dit geval gekocht in België en daar heten ze Paardenbloempjes, van onze dochter cadeau kreeg. In die grote gele bloemen van de Paardenbloem zitten dus heel veel kleine gele paardenbloempjes in een bloemhoofdje bij elkaar, die gebruikt worden om jam van te maken. Voor een potje jam is wel 200 gram Paardenbloempjes nodig! De Paardenbloempjes moeten hiervoor uit het bloemhoofdje gehaald worden, wel even wat werk. De smaak van de bloempjes lijkt

wel wat op honing en dus maakte men in de tijd dat de honing duur was deze jam, die toen armeluishoning of armeluizenhoning genoemd werd. Wil je de jam zelf ook maken dan kan je de Paardenbloemen even afspoelen onder de kraan, de Paardenbloempjes van de bloembodem halen (200 gr) en dan in een afsluitbare pot doen met 1 citroen in de schil in schijven en 1 sinaasappel in de schil in schijven en alles dan 24 uur in kokend water, net onder, afgedekt laten staan. Daarna vang je het vocht op door te zeven in een vergiet met daarin een theedoek die je dichtvouwt en het vocht er zo veel mogelijk uitknijpt, waarna je het opgevangen vocht aanvult met water tot 750 ml. Breng het vocht dan in een hoge pan aan de kook met 1 kg geleisuiker en laat het 4 minuten goed doorkoken. Als een druppel jam op een koud schoteltje direct stolt, is de jam goed. De jam kan nu in een schone pot

geschonken worden en daarna laat je de pot met het deksel op de kop afkoelen. De jam is dan langer houdbaar.

Paardenbloemen kan je overal tegenkomen: in het gras van gazons of op hooilanden, ruigten, akkers, in tuinen en in bossen en ook in bermen. Ze hebben een bladrozet die bestaat uit bladeren die wat lijken op het blad van Rucolasla en daarvan kan je een heerlijke salade maken, Molsla. Toen ik in Zwitserland op

vakantie was, zag ik vrouwen de bladeren plukken die onder een molshoop groeien. Die schijnen dan minder bitter te smaken. De jonge bladeren zijn lekker en heel gezond. Er zit veel ijzer in en ze zijn rijk aan vitamines, zoals vitamine c. Als je bloemen van de Paardenbloem plukt voor de jam, pluk ze dan niet langs autowegen of bij uitlaatplaatsen voor honden en dat geldt natuurlijk ook voor de bladeren die je plukt. De plant bloeit van maart tot november. De bloem is alleen voor de zaadzetting eetbaar.

Ook in de kruidengeneeskunst wordt de Paardenbloem gebruikt. De wortel in gedoopte vorm gebruikt men wel tegen nier- en galkwalen en de melk die in de stengel zit, tegen puistjes. Ook schijnt wortelsap gebruikt te worden bij de behandeling van reumatische klachten. Sommige dieren, zoals Cavia's en Konijnen, lusten de bladeren graag en de Paardenbloem werd ook wel als veevoer gebruikt en draagt dan ook wel de naam Paardensla.

De wortel van de Paardenbloem is een penwortel en het is dan ook niet makkelijk de plant met wortel en al uit je gazon te verwijderen. Trekken gaat niet. Dan breekt de wortel af. Dus alleen uitsteken blijft over. Voor de Paardenbloem is die penwortel heel belangrijk. Hiermee haalt de plant kalk en mineralen diep uit de bodem. Later, als de penwortel afsterft, ontstaan er gangen, waarvan regenwormen dan weer gebruik maken en ook de wortels van het gras. Wie in zijn tuin een goede beluchting en afwatering van de bodem wil stimuleren zou de paardenbloem eigenlijk

moeten laten staan want daar zorgen de gangen van de paardenbloemwortel voor! Je kunt dan wel de uitgebloeide bloemen verwijderen zodat de plant geen vruchten (nootjes) met schermachtige haarkransen kan gaan vormen die samen een pluizenbol zijn. Ik vind het net parachute'tjes. De wind zal ze verspreiden. Kinderen vinden het leuk om tegen een pluizenbol te blazen en te zien waar al die parachute'tjes naartoe reizen. Ook kunnen ze de aan een kant in meerdere dunne reepjes gespleten stengel van de plant in het water leggen zodat krullen ontstaan en daar kunnen kinderen een schilderij of een ketting van maken. Met verbazing las ik op internet dat de Paardenbloem oorspronkelijk voorkwam in Afrika, Azië en Europa. Aan die twee eerste werelddelen had ik nooit gedacht. Tot 1906 noemde men de Paardenbloem in iedere streek in Nederland anders. De wilde plant was bij voorbeeld bekend als Hondenbloem in Groningen en Pisbloem in Limburg. Pas in 1906 is er een boekje verschenen met Nederlandse plantennamen en is deze wilde plant voor heel Nederland Paardenbloem gaan heten.

VAN DE GEWAPENDE MOBIELE LUCHTBRIGADE MOETEN ZE HET HEBBEN

Bob Wiggers

Hebt u het wel eens gezien? Een Kiekendief (what's in the name), die speurend over een akker of weiland vliegt?

Dan schieten luid roepend een paar kieviten omhoog, gewapend met grote wapperende vleugels, bijgestaan door fel oranje Grutto's met lange -scherpe- snavels.

Zij belagen de Kiekendief –of de Buizerd of welk bedreigende vogel ook- net zo lang totdat ie er vandoor gaat. Geen kans om een ei te stelen of een jong te verschalken. Zo werkt dat, bescherming van het

nageslacht.

Er is veel geschreven over de daling van onze weidevogels. Hiervoor zijn verscheidene redenen op te geven. Hoofdoorzaak zoals altijd in de natuur: gebrek aan voedsel. In dit geval insecten. De oorzaak hiervan is complex en laat ik in dit artikelje buiten beschouwing.

Waar het hier om gaat is: wil je een soort in stand houden, dan geldt ook voor de weidevogels "samen sterk".

Eerst concurreren met elkaar om het beste vrouwtje of mannetje maar, als de paartjes gevormd zijn, de liefde bedreven en de nestjes gevuld met eieren, dan is het

Tekening: Joop van den Berg

moment van eendrachtig samenwerken
aangebroken.

Als er roofvogels of predatoren op de grond
worden waargenomen dan worden die door
de waakzame ouders in groepen
aangevallen.

Dat werkt goed en zo kunnen de jonge
pullen overleven en volwassen worden.
Een enkel nestje op een akker of het land
heeft maar een kleine kans. Als een
predator nadert, is één enkele waakzame
ouder die aanvalt niet voldoende. Die ene
vogel is niet in staat de kiekendief of
buizerd van eier-roof af te brengen.

Wat is er dus nodig?

Wil je groepen weidevogels krijgen, dan
moet je een goede biotoop creëren. Er moet
plas en dras zijn, voldoende kruidig gras en
voldoende insecten.

Waar vind je zulke biotopen in de HW?
Voor een deel in graslanden om het
natuurgebied van het Oude Land van
Strijen (het natuurgebied zelf is meer een
biotoop voor

ganzen). Dat is in
het Oostelijk deel
van de HW.

In het Westelijk deel
zijn er maar twee
gebiedjes geschikt
voor de
weidevogels, waar
ze in grote groepen
bij elkaar kunnen
nestelen.

Dat zijn de Oosterse
Laagjes tussen de
Haringvlietbrug en
Zuid-Beijerland; een
oude grasgors en
beschermd
natuurgebied.

De tweede plek is helemaal in Goudswaard
op het terrein dat nu gepacht wordt door
Freek Ampt. Hij richt dat gebied al zo'n 5 of
6 jaar op zijn eigen wijze in met gras en
klaver en hij houdt bij het maaien rekening
met de weidevogels. Hij maait laat in het
seizoen en niet alles tegelijk. Deze twee
gebieden zijn "pareltjes" in de HW voor wat
betreft weidevogelleven. Ik weet dat er
enige scepsis bestaat t.a.v. dit laatste
gebied. Sommigen zeggen dat zijn
inspanningen maar een tijdelijk effect
hebben, maar de eerlijkheid gebiedt dat de
weidevogelwerkgroep al 5 jaar dit gebied
inventariseert en elk jaar weer broedende
Kieviten, Grutto's, Scholeksters en
Tureluurs aantreft. We blijven het volgen.

De moraal van dit verhaal: van groot belang
voor het voortbestaan van onze
weidevogels is het scheppen én in stand
houden van geschikte leefgebieden.
Dan kunnen groepen zich nestelen en zorgt
de gezamenlijke gewapende mobiele
luchtbrigade wel voor de rest.

Grutto, Foto: Jan Paisier

PRIKBORD

CURSUS DUURZAME ONTWIKKELING

Joost Kievit

De werkgroep Cursussen van HWL is van plan om komende winter een cursus over duurzaamheid te gaan organiseren.

elkaar te krijgen zijn er grote inspanningen nodig en iedereen kan daar aan bijdragen. Door de aanhoudende stroom van berichten via de media wordt duidelijk dat er met de productie van ons voedsel het nodige mis is. Zo worden nog steeds op grote schaal schadelijke bestrijdingsmiddelen gebruikt. Ook wordt veel voedsel verspild door het simpelweg als afval weg te gooien. Voor de inhoud van de cursus denken we aan de thema's Klimaat en energie en Landbouw en voedsel. Dat kan echter nog veranderen, want we zijn op zoek naar mensen die willen meedenken bij de ontwikkeling van de cursus. Mensen die willen meedenken kunnen zich melden via de email cursussen@hw1.nl.

De signalen worden steeds indringender. We zullen onze samenleving, bedrijven en ons eigen leven duurzamer moeten maken. Dit om de komende generaties ook nog de kans op een prettig leven te geven.

De recente klimaattop in Parijs heeft geleid tot de afspraak om de gemiddelde opwarming van de aarde onder de 2 graden te houden en liefst binnen de 1,5 graad. Om dit voor

Fotoproducten

Print uw mooiste momenten direct op kunstglas, kunststof, metaal of hout. De fotoproducten zijn ook buiten geschikt. Zo kunnen uw foto's binnen aan de wand maar bijvoorbeeld ook in uw tuin schitteren.

Veel toepassingen met kunststof

Duurzame en krasvaste printproducten! Producten: labels, certificaten, menukaarten, placemats, posters, point-of-sale, banners, displays, lichtboxen, wanddecoratie, bewegwijzering, enz.

Zelfhechtende materialen

Quadraat print direct op zelfklevend vinyl met UV inkt waardoor de stickers voor binnen en buiten geschikt zijn. Ook zijn zelfhechtende materialen zonder lijm mogelijk, zoals Yupo Tako (zuignapjes principe), statisch papier en magneetfolie.

Direct printen op hout

Elk detail van het hout blijft zichtbaar! Producten: foto op hout, kaarten, winkelinrichting, kastwanden, kastdeuren, balies, tafelbladen, dienbladen, krukjes, wanddecoratie, enz.

Veelzijdig met UV printen

- Uitstekende afdrukkwaliteit
- Onbeperkt aantal materialen
- Tot 4 cm dik
- Harde & flexibele materialen
- Geschikt voor binnen en buiten
- Kleurecht door UV bestendigheid
- Vrije vormen mogelijk
- Witte inkt voor speciale effecten
- Voordeliger door direct printen op het materiaal

Hergebruik van meubelen is ook van deze tijd. Als de basis nog goed is, waarom zou u dan nieuw kopen?

Wij stofferen, restaureren alle soorten zitmeubelen en hebben diverse soorten meubelstoffen en verschillende soorten leer op voorraad.

Vrijblijvend prijsopgave en

altijd 3 jaar garantie.

Ophalen en terugbezorgen van uw meubelen doen wij met plezier en....
GRATIS in Zuid-Holland-Zuid

Om zelf te stofferen bestelt u de meubelstoffen via onze site
www.doehetzelfvoordeel.nl

Kom langs op de Oostdijk 187 in Oud-Beijerland of neem contact op via

Ruimte voor adressticker
Niet over de advertenties plakken!

Neem nú een
abonnement

Dichtbij
af te halen

Mét verrassende
recepten!

Welkom bij de boer!

Kijk op onze site
voor het actuele
programma.

Geniet wekelijks van biologische groenten, fruit,
aardappelen en speltpasta van boerderij Landzicht.

Landzicht biologisch
groentenabonnement.nl

Boerderij Landzicht
Mees en Ageeth Visser
Broekseweg 2a, 3291 LA Strijen
info@groentenabonnement.nl
www.groentenabonnement.nl

